

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ**ΘΕΜΑ Α1**

Να αποδώσετε το νόημα των παρακάτω όρων:

- α. Οργανισμός
- β. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής
- γ. Συνθήκη Νειγύ

(μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Α2

Να αντιστοιχίσετε σωστά τους φορείς (στήλη Α) με το έργο τους (στήλη Β) και τις ημερομηνίες και τις χρονολογίες (στήλη Γ) (2 στοιχεία της στήλης Β και της στήλης Γ περισσεύουν):

ΣΤΗΛΗ Α**ΣΤΗΛΗ Β****ΣΤΗΛΗ Γ**

α. Πατριαρχική Επιτροπή	1. εκτίμηση περιουσιών προσφύγων	i. Ιανουάριος 1878
β. Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής πληθυσμών	2. προσωρινή στέγαση	ii. Ιούλιος 1917
γ. Μακεδονική Επιτροπή	3. οργάνωση συσσιτίων	iii. Σεπτέμβριος 1923
δ. Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων	4. επαναπατρισμός προσφύγων	iv. 1924
ε. Κεντρική Επιτροπή υπέρ των Κρητών	5. οργάνωση επανάστασης στη Μακεδονία	v. Νοέμβριος 1922
	6. περίθαλψη προσφύγων	vi. 1866
	7. ενίσχυση του κρητικού αγώνα	vii. Οκτώβριος 1918

(μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Β1

Πώς συνέβαλαν οι πρόσφυγες στον πληθυσμό και στην εθνολογική σύσταση του ελληνικού κράτους μετά το 1922;

(μονάδες 13)

ΘΕΜΑ Β2

α) Ποια ήταν η κυβερνητική μέριμνα για τους Χίους πρόσφυγες;

β) Πώς συνέβαλαν οι προσφυγικές μετακινήσεις στη δημιουργία της Ερμούπολης στη Σύρο;

(μονάδες 12)

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από την παρακάτω πηγή και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αποτιμήσετε τις επιπτώσεις από τη συμμετοχή των Μικρασιατών προσφύγων στον τομέα της βιομηχανίας.

Κείμενο Α΄

Μέγεθος επιχειρήσεων κατά την απογραφή του 1930

Μέγεθος επιχ/σης (αριθμός εργατών ανά επιχείρηση)	Αριθμός επιχ/σεων	Αριθμός εργατών
1-5 εργάτες	70.644	121.198
6-25 εργάτες	4.900	49.665
25+ εργάτες	1.047	109.468
ΣΥΝΟΛΟ	76.591	280.331

ΕΤΕ, Οικονομική Επετηρίς 1933, Αθήναι 1934

MarkMazower, Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του μεσοπολέμου, σ.139

Κείμενο Β´

«Η παρουσία των προσφύγων επέδρασε μέσω τριών οδών στην εξέλιξη του μεταποιητικού τομέα-βιομηχανίας και βιοτεχνίας-μέσω της διεύρυνσης της εσωτερικής αγοράς, μέσω της επιχειρηματικότητας των προσφύγων ιδρυτών νέων βιομηχανιών και μέσω της αύξησης της αγοράς εργασίας. Θεωρητικά και οι τρεις οδοί οδηγούσαν στην αύξηση της παραγωγής και στην ανάπτυξη στον τομέα της μεταποίησης. Στην πράξη, η επίδραση των θετικών προϋποθέσεων εξαρτήθηκε από τις ήδη υπάρχουσες δομές της ελληνικής βιομηχανίας και από τη γενικότερη πολιτική στον τομέα των κρατικών προμηθειών και των πιστώσεων...Αυτό που έστρεψε τους πρόσφυγες επιχειρηματίες σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους δεν ήταν η προηγούμενη εμπειρία στις χαμένες πατρίδες τους ούτε η μεγαλύτερη ζήτηση για τα προϊόντα αυτών των κλάδων. Η ζήτηση είχε αυξηθεί για τα προϊόντα όλων των κλάδων. Ο αποφασιστικός παράγοντας υπήρξε το χαμηλό ύψος των επενδύσεων ανά εργαζόμενο και μονάδα προϊόντος»

Χρήστος Χατζηιωσήφ, «Το προσφυγικό σοκ. Οι σταθερές και οι μεταβολές της ελληνικής οικονομίας» Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα, σ.23-25

Κείμενο Γ´

«Το συνδυασμένο αποτέλεσμα της υπάρχουσας δομής της ελληνικής βιομηχανίας, της φυσιογνωμίας του προσφυγικού πληθυσμού και της πολιτικής ενίσχυσης των μικροεπαγγελματιών, ήταν ότι η βιομηχανική επέκταση της δεκαετίας του 1920 δεν συνοδεύθηκε από ποιοτική αναβάθμιση της βιομηχανίας. Ο συντριπτικός όγκος των μονάδων παρέμειναν οικογενειακές επιχειρήσεις, με περιορισμένο εξοπλισμό και με χαμηλό δείκτη απασχόλησης....με δεδομένη την αύξηση του τιμαρίθμου, το πραγματικό ημερομίσθιο μειώθηκε στη δεκαετία του 1920 και οι συνθήκες εργασίας ήταν εξαντλητικές με την ανοχή των αρχών. ..ελάχιστα μερίμνησαν οι βιομηχανίες για την εισαγωγή των νεότερων μεθόδων οργάνωσης της εργασίας στα εργοστάσια.»

Χριστίνα Αγγριαντώνη-Γεωργία Πανσέληνα

«Η ελληνική οικονομία. Διεθνής κρίση και εθνικός προστατευτισμός»

Ιστορία του νέου ελληνισμού 1770-2000, τ. 7ος, σ.127-128

(Μονάδες 25)

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα παραθέματα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε: **α)** στις κινήσεις που έγιναν στη διάρκεια της Γ´ Εθνοσυνέλευσης (1826-1827) για την αποκατάσταση των προσφύγων και **β)** στην αντιμετώπιση του ζητήματος των προσφύγων από την πολιτική ηγεσία στη διάρκεια της Επανάστασης;

Κείμενο Α´

Το ψήφισμα της 5ης Μαΐου 1827

Την 1 Μαΐου 1827, καθ' ην δηλαδή ημέραν ανεγνώσθη η αναφορά των ελευθέρων Συμυρναίων, υπεβλήθη εις την Συνέλευσιν και πρότασις, κατά την οποίαν ώφειλεν αύτη να εκδώση διακήρυξιν προσκαλούσαν τους Κυδωνιείς και όλους τους άλλους Έλληνας

[να ιδρύσουν πόλεις]. Η πρότασις έγινε δεκτή. Ούτω βλέπομεν, ότι η Συνέλευσις βαθμηδόν καθωδηγήτο εις την ευρυτέραν αντίληψιν του προσφυγικού ζητήματος και εγενίκευε τας επί μέρους περί των προσφύγων αποφάσεις (...). Η διακήρυξις της Συνελεύσεως εδημοσιεύθη την 5 Μαΐου και ήτο έτι γενικωτέρα ή όσον προετάθη. (...) Εις τους (...) αναφερομένους δύο σκοπούς, οι οποίοι επιδιώκοντο δια των ψηφισμάτων τούτων, δηλαδή ο της πυκνώσεως του πληθυσμού της Ελλάδος και ο της ανεγέρσεως των καταστραφεισών πόλεων και χωρίων, πρέπει να προστεθή και ο εξ ίσου σημαντικός, ο της εισροής νέων κεφαλαίων δια την ευόδωσιν του αγώνος (...). Επίσης η κυβέρνησις ήθελεν ίσως δια του τρόπου τούτου ν' ανακόψη το ρεύμα των απογοητευμένων προσφύγων προς τας πατρίδας των, ως παρετηρήθη τούτο με τους Κυδωνιείς, την επιστροφήν των οποίων διηκόλουν αυτοί ούτοι οι Τούρκοι δια πρακτόρων.

Απ. Βακαλόπουλος, Πρόσφυγες και προσφυγικό ζήτημα κατά την Επανάστασι του 1821
Θεσσαλονίκη 1939., σσ. 95-96.

Κείμενο Β'

Οι πρόσφυγες και η Γ' Εθνοσυνέλευση

Τα κατά τας αρχάς του 1826 διαθρυλούμενα περί ανακηρύξεως της Ελλάδος εις ανεξάρτητον κράτος είχαν συγκινήσει ζωηρώς (...) πάντας εν γένει τους πρόσφυγας, των οποίων ο νους εστράφη πλέον είτε εις την ανάκτησιν της πατρίδος των (...) είτε και εις την εντός του συγκροτηθησομένου κράτους αποκατάστασιν των (...). Το ζήτημα της αποκαταστάσεως είχε πλέον ωριμάσει δια τους πρόσφυγας μετά τόσα έτη πλήρη στερήσεων. Οι ούτω δημιουργηθέντες αντικειμενικοί όροι συνέτεινον, ώστε το προσφυγικόν ζήτημα να συζητηθή κυρίως εις την κρισιμωτέραν περίοδον της Επανάστασεως (...). [Τότε] ήρχισε ζωηρώς να συζητήται το ζήτημα της πυκνώσεως του πληθυσμού της Ελλάδος και της αποκαταστάσεως των 23 ερημωθεισών χωρίων και πόλεων (...). Κυρίως αρχίζει τούτο από του 1826, αφ' ότου αρχίζει τας εργασίας της η Γ' Εθνική Συνέλευσις. Η κίνησις των προσφύγων προς αποκατάστασιν δεν ήτο συστηματική. Το μόνον μέσον, δια να διεκδικήσουν ούτοι τα δίκαιά των, ήτο να κατορθώσουν να εισαχθούν εις την Γ' Εθνοσυνέλευσιν και εκεί να υποστηρίξουν την υπόθεσιν των ευρίσκοντες ούτω συνηγόρους και τους πληρεξουσίους των ελευθέρων μερών της Ελλάδος. Δι' αυτό βλέπομεν την παρατηρουμένην μεγάλην σπουδήν όλων γενικώς των προσφύγων να εισαγάγουν τους πληρεξουσίους των εις την Γ' Εθνοσυνέλευσιν.

Απ. Βακαλόπουλος, ό.π., σσ. 88-89.

Κείμενο Γ'

Το «ακανθώδες» θέμα της διανομής των εθνικών γαιών

Η λύσις του προσφυγικού ζητήματος κατά την Επανάστασιν, ως και των μεγάλων αυτής δημογραφικών και κοινωνικών ζητημάτων, συνήνητησε μεγάλας δυσκολίας. (...) Παρά ταύτα είχενεξευρεθή η ορθή βάσις προς αποκατάστασιν των προσφύγων. Ήτο δε αύτη η εγκατάστασις αυτών εις τας καθ' άπασαν την χώραν ευρισκομένας εθνικάς γαίας, τας γαίας δηλαδή εκείνας, αι οποίαι ανήκον άλλοτε εις τους εκδιωχθέντας Τούρκους (...). Κατά την επανάστασιν όμως και μετ' αυτήν εις την διανομήν των εθνικών γαιών, η οποία ήτο εν εκ των ακανθωδεστέρων ζητημάτων, αντέδρων οι ολίγοι. Ειδικώς δε δια τους πρόσφυγας, το πνεύμα του τοπικισμού, υποδαυλιζόμενον υπό των διαφόρων

προκρίτων ή στρατιωτικών αρχηγών, (...) ήτο το σοβαρότερον εμπόδιον δια την μη ομαδικήνεγκατάστασιν των προσφύγων κατά τόπους προελεύσεως εις διάφορα μέρη της Ελλάδος.

Απ.Βακαλόπουλος, ό.π., σ. 111.